

‘ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד’ – הייתכן?

ברוך קהת (baruhke@gmail.com)

וּבָא אֶהָרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בְּגָדֵי הַבָּד אֲשֶׁר לְבָשׁ בָּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם : וְרָחַץ אֶת בָּשָׁרוֹ בְּמִים בַּמָּקוֹם קָדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשָׂה אֶת עֲלָתוֹ וְאֶת עֲלֹת הָעֶם וְכִפָּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲד הָעֶם (ויקרא ט"ז, כג-כד)

1. בבלי יומא לב ע"א; ע"ב
תנו רבנן: ובא אהרן אל אהל מועד, למה הוא בא? אינו בא אלא להוציא את הכף ואת המחתה. כל הפרשה כולה נאמרה על הסדר, חוץ מפסוק זה. - מאי טעמא? - אמר רב חסדא: גמירי, חמש טבילות ועשרה קידושין טובל כהן גדול ומקדש בו ביום, ואי כסדרן - לא משכחת להו אלא שלש טבילות וששה קידושין.

2. רמב"ן ויקרא ט"ז, כג
ובאמת שהכתוב הזה אומר לנו דרשני, שלא יתכן בשום פנים שיצוה שיבא אהרן אל אהל מועד ללא דבר רק לפשוט שם בגדיו ולהיותו ערום בהיכל ה' ולהניחם שם לרקבון, אבל על כרחנו "ובא אהרן אל אהל מועד" לעבוד עבודה, לא הוצרך הכתוב להזכירה, והיא הוצאת הכף והמחתה. וטעם הכתוב, כי הזכיר בתחילה ונתן את הקטרת על האש לפני ה' וכסה ענן הקטרת את הכפורת אשר על העדות ולא ימות, לומר שיתן הקטרת על האש עד שיעלה ענן הקטרת, ויצא מיד והניח הכף והמחתה שם ועל כל פנים יצטרך להוציא, ולכך אמר "ובא אהרן אל אהל מועד", לבא מבית לפרכת למה שהניח שם:

3. קשיים וכפילויות בכלל הפרשה

1. לבישת הבגדים מפרידה בין קרבנות אהרן לקרבנות העם

2. הקרבת הפר כפולה

3. עשיית שער החטאת של העם כפולה

4. משנה מסכת יומא

ג. ח. בא לו אצל פרו ופרו היה עומד בין האולם ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב והכהן עומד במזרח ופניו למערב וסומך שתי ידיו עליו ומתודה וכך היה אומר וכו'

ד. א. טרף בקלפי והעלה שני גורלות אחד כתוב עליו לשם ואחד כתוב עליו לעזאזל הסגן בימינו וראש בית אב משמאלו אם של שם עלה בימינו הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך ואם של שם עלה בשמאלו ראש בית אב אומר לו אישי כהן גדול הגבה שמאלך נתן על שני השעירים ואומר לה' חטאת

ה. ג. נטל את הדם ממי שהיה ממרס בו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום ששעמו והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה וכו'

ד. הביאו לו את השעיר שחטו וקבל במזרק את דמו נכנס למקום שנכנס ועמד במקום שעמד והזה ממנו אחת למעלה ושבע למטה וכו'

ה. "ויצא אל המזבח אשר לפני ה'" זה מזבח הזהב התחיל מחטא ויורד וכו'

ז. ג. הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ויצא ועשה את אילו ואת איל העם וכו'

ד. קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל ועלה ונסתפג הביאו לו בגדי לבן ולבש וקדש ידיו ורגליו נכנס להוציא את הכף ואת המחתה קדש ידיו ורגליו ופשט וירד וטבל עלה ונסתפג הביאו לו בגדי זהב ולבש וקדש ידיו ורגליו ונכנס להקטיר קטורת של בין הערבים וכו'

5. ויקרא רבה (מרגליות) פרשת אחרי מות פרשה כא

ואל יבוא בכל עת, אמ' ר' יהודה בר' סימ' צער גדול היה לו למשה בדבר הזה. אמ' אוי לי שמא נדחף אהרן ממחיצתו, בכל עת, יש עת לשעה, יש עת ליום, יש עת לשנה, יש עת לשנים עשרה שנה, יש עת לשבעים שנה, יש עת לעולם... אמ' לו הקדוש ברוך הוא למשה לא כשם שאת סבור, לא עת לשעה ולא עת ליום ולא עת לשנה ולא עת לשנים עשרה שנה

ולא עת לשבעים שנה ולא עת לעולם, אלא בכל שעה שהוא רוצה ליכנס יכנס, ובלבד שיהא נכנס כסדר הזה. ר' יהודה בר' אילעאי א' בשלשים וששה זוגי' ובשלשים וששה רימונים. ורבנן אמ' בשבעים ושנים זוגים ובשבעים ושנים רימונים.

6. שמות רבה (וילנא) פרשת תצוה פרשה לח סי' ח

ר' יהושע דסכנין בשם ר' לוי אמר: ... אהרן היה נכנס בכל שעה לבית קדשי הקדשים ואלולי זכיות הרבה שהיו נכנסות עמו ומסייעות אותו לא היה יכול להכנס למה שהיו מלאכי השרת שם, וכי'

7. הרב אברהם דנציג סוף ספר חכמת אדם

שמעתי בשם מחו' הגאון החסיד מהר"א שדקדק מה שאמרו בגמרא הביאו רש"י ע"פ ובא אהרן ופרש"י כל הפרשה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק הזה ע"ש ברש"י וק' וכי לא יוכל התורה לסדר הפסוקים כמו שסידרם רש"י, ... ותיירץ הוא ז"ל עפ"י מדרש רבה בפרשה זו פ' כ"א ואל יבא בכל עת יש עת לז' שנים ויש לע' שנים כו' א"ל הקב"ה לא עת לשנה ולא לז' שנים כו' אלא בכל שעה שהוא רוצה לכונוס יכנוס רק שיכנס בסדר הזה ע"כ נשמע מזה שדוקא שאר כה"ג אסורים לכונוס לק"ק אלא ביה"כ אבל אהרן היה מותר לכונוס בכל שעה ושעה רק שיכנוס בסדר העבודה שנאמר בפ' זו, ולפ"ז התורה דקדקה בסדר שהרי הטעם שאמרו בגמרא דקרא דובא אהרן הוא שלא כסדר דגמירי דה' טבילות וי' קדושין לכה"ג ביה"כ ואי כסדר הכתוב לא משכחת אלא ג' (עיין ברש"י) וזה דוקא ביה"כ היה הלמ"מ דצריך ה' טבילות, אבל כשירצה אהרן לעבוד בשאר ימות השנה לא גמירי הלכתא, וא"כ באמת אינו אלא ג' ועובד כסדר האמור בפ' וא"כ הפסוק ובא אהרן נכתב כסדר משום אהרן בשאר ימות השנה

8. שלושת ענייני הפרשה

כניסת אהרן אל הקודש בכל השנה	כפרת הקודש אחת בשנה	כפרת עוונות בני ישראל אחת בשנה
בגדי הבד, פר חטאת חיצונית, איל לעולה, מחתת קטורת	פר חטאת פנימית לאהרן וביתו, שעיר חטאת פנימי ואיל לעולה לעם ישראל [הכניסה לקודש הקודשים דורשת את האמור ביחס לכניסת אהרן בכל השנה]	שני שעירי עיזים של העם, האחד קרב כחטאת חיצונית והשני משולח לעזאזל כשעל ראשו עוונות בני ישראל

9. 'סרס המקרא ודרשהו' - הצעתי לניסוח הפסוק

וּפָשַׁט אֶהְרֹן אֶת בְּגָדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בָּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמִּים בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וּבָא אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וְהִנִּיחַם שָׁם [אֶת בְּגָדֵי הַבֵּד]: וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֲלָתוֹ וּגו'.

10. מקבילה ביחזקאל

ויקרא ט"ז, כג-כד	יחזקאל מ"ד, יט
וּבָא אֶהְרֹן אֶל אֹהֶל מוֹעֵד וּפָשַׁט אֶת בְּגָדֵי הַבֵּד אֲשֶׁר לָבַשׁ בָּבֹאוֹ אֶל הַקֹּדֶשׁ וְהִנִּיחָם שָׁם: וְרָחַץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַּמִּים בַּמָּקוֹם קְדוֹשׁ וְלָבַשׁ אֶת בְּגָדָיו וַיֵּצֵא וַעֲשֶׂה אֶת עֲלָתוֹ וְאֶת עֲלַת הָעֵם וְכַפֵּר בַּעֲדוֹ וּבַעֲדַת הָעֵם	וּבִצְאָתָם אֶל הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הַחֲצֵר הַחִיצוֹנָה אֶל הָעֵם וּפָשְׁטוּ אֶת בְּגָדֵיהֶם אֲשֶׁר הֵמָּה מְשַׁרְתֵּם בָּם וְהִנִּיחוּ אוֹתָם בְּלִשְׁכַּת הַקֹּדֶשׁ וְלָבַשׁוּ בְּגָדִים אֲחֵרִים וְלֹא יִקְדְּשׁוּ אֶת הָעֵם בְּבִגְדֵיהֶם

11. משנה מסכת תמיד פ"ז מ"א

בזמן שכהן גדול נכנס להשתחות שלשה אוחזין בו אחד בימינו ואחד בשמאלו ואחד באבנים טובות וכיון ששמע הממונה קול רגליו של כהן גדול שהוא יוצא הגביה לו את הפרוכת נכנס והשתחוה ויצא ונכנסו אחיו הכהנים והשתחוה ויצאו.